Europol-asetusehdotus

U 63/2026 vp

Pekka Vasara 3.11.2026

Europolin roolia vahvistetaan kolmella pääalueella

EU:n tietokeskittymä
Information hub

- Parannetaan EU-tason rikostiedustelukuvan kattavuutta
- Velvoitetaan jäsenvaltioita toimittamaan kansallisella tasolla vaihdettavaa rikostietoa järjestelmällisemmin Europolin analysoitavaksi, jotta rajat ylittävät uhat havaitaan ajoissa.

Operatiivinen keskus
Operational hub

- Vahvistetaan Europolin kykyä tukea jäsenvaltioita rajat ylittävissä tutkinnoissa entistä varhaisemmassa vaiheessa
- Operatiivisen toiminnan tueksi perustettaisiin horisontaalisia erityisasiantuntijakeskuksia, myös ympärivuorokautinen operaatio- ja analyysipalvelu jäsenmaiden tueksi.

Teknologia- ja innovaatiokeskus
Technological and innovation hub

- Luodaan Europolista EU-tason suorituskykykeskus, joka tarjoaa jäsenvaltioille edistyksellisiä teknologisia työkaluja, tutkimus- ja innovaatiotukea sekä yhteishankintaratkaisuja resurssien tehokkaampaa kohdentamista varten.

Europol-asetusehdotus luvuittain

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Luku I – Yleiset säännökset (1-7 artiklat)

- Europolin perustehtävä toimia jäsenvaltioiden tukena säilyy, ja sen toimivalta perustuu jatkossakin liitteen I rikosluetteloon

- Toimivaltaa täsmennetään kattamaan myös hybridiulottuvuuden sisältävät rikokset sekä lisätäänrikosluetteloon kyberhyökkäykset ja sukupuoleen perustuva väkivalta
  - Täsmentää nykyisen mandaatin soveltamista hybridiuhkiin liittyvissä tilanteissa, eikä luo erillistä yleistä toimivaltaperustetta

- Kanta: Puolletaan toimivallan perustumista liitteen I rikosluettelolle, edellytetään selkeää operatiivista tarvetta Europolin tuelle. Halutaan luettelon mahdollisia muutoksia arvioitavan tarkasti jatkoneuvotteluissa.

Luku II – Operatiivinen yhteistyö (8-27 artiklat)

- Luodaan uusi tiedonvaihtoon ja monialaiseen yhteistyöhön perustuva toimintakehys Europolin operatiivisen tuen vahvistamiseksi
- Europolin roolia vahvistetaan rikoshyödyn jäljittämisessä ja rajat ylittävissä tutkinnassa sekä yhteistyössä Eurojustin kanssa
- Perustetaan pysyvä ympärivuorokautinen operaatio- ja analyysipalvelu sekä vahvistetaan erityisasiantuntijakeskusten asemaa
- Kodifioidaan vakiintuneet toimintamallit ja mahdollistetaan joustava operatiivinen tuki jäsenvaltioille

Kanta
Luku II – Operatiivinen yhteistyö (8-27 artiklat)

- Myönteinen suhtautuminen operatiivisiin kehittämistoimiin, joilla vahvistetaan Europolin kykyä tukea jäsenvaltioita
- Varauksellinen suhtautuminen operatiivisten keskusten ja toimintojen yksityiskohtaiseen sääntelyyn asetustasolla, sekä uusien keskusten perustamispäätösten siirtämiseen komissiolle delegoiduilla säädöksillä
- Myönteinen suhtautuminen kansallisten yksiköiden roolin vahvistamiseen
    - Korostetaan jäsenvaltioiden päätösvaltaa kansalliseen viranomaisorganisaatioon ja työnjakoon liittyvissä kysymyksissä
- Kansallisten yksiköiden uusia koordinaatiotehtäviä ja niiden vaikutuksia on arvioitava tarkemmin, ja kansallisen järjestäytymisen tulee säilyä jäsenvaltioiden päätettävissä

Luku III – Tiedonhallinta (28-56 artiklat)

- Vahvistetaan jäsenvaltioiden velvoitteita toimittaa tietoja Europolille jäsennellysti, automatisoidusti ja yhteentoimivasti, sekä täsmennetään Europolin roolia keskeisissä EU-tietojärjestelmissä

- Uudistetaan henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä säilyttäen tietojen omistajuuden periaate

- Säädetään Europolin tietoympäristöstä ja keskeisistä digitaalisista palveluista, mm.
    - SIENA-järjestelmä,
    - yhteinen data-avaruus,
    - pilvi-infrastruktuurista,
    - EU:n poliisin digitaalisesta identiteetistä ja
    - DNA-vertailusovelluksesta

Kanta
Luku III – Tiedonhallinta (28-56 artiklat)

- Kannatetaan tiedonvaihdon tehostamista, jäsenvaltioiden tietojenantovelvoitteita sekä teknisiä tiedonvaihto- ja tiedonlatausratkaisuja
- Sääntelyn tulee olla selkeää, suhteellista ja huomioida kansalliset järjestelmät, tietoturva sekä viranomaisten käytännön toimintaedellytykset
- Kannatetaan Europolin mahdollisuuksia hyödyntää laajoja ja jäsentymättömiä tietoaineistoja vakavan rikollisuuden ja terrorismin torjunnassa
- Edellytetään, että henkilötietojen käsittely on tarkkarajaisesti määriteltyä, välttämätöntä, oikeasuhtaista sekä perus- ja tietosuojavaatimusten mukaista, erityisesti rikokseen liittymättömien henkilöiden osalta
- Europolin tietosuojasääntelyn tulee olla johdonmukaista muun EU:n tietosuojakehyksen kanssa

Kanta jatkuu
Luku III – Tiedonhallinta (28-56 artiklat)

- Pidetään tarpeellisena selventää sääntelyn suhdetta tietojen omistajuuteen, tiedonluovuttajan asemaan ja tietosuojavaatimuksiin
- Kannatetaan Europolin pääsyoikeuksien päivittämistä EU:n maahanmuutto-, viisumi- ja rajatietojärjestelmiin
- Kannatetaan Europolin digitaalisten palveluiden, yhteisen data-avaruuden ja turvallisen pilvi-infrastruktuurin kehittämistä operatiivisen yhteistyön vahvistamiseksi
    - Ratkaisujen tulee olla tietoturvallisia, yhteentoimivia ja jäsenvaltioiden tarpeisiin soveltuvia.

Luku IV – Teknologiset valmiudet ja innovointi (57-67 artiklat)

- Europolin roolia vahvistetaan yhteisten teknologisten ja operatiivisten valmiuksien kehittämisessä
- Tavoitteena on ehkäistä pirstoutumista ja päällekkäisiä investointeja sekä edistää yhteentoimivia ratkaisuja lainvalvontaviranomaisille
- Europolin roolia vahvistetaan teknologian, tekoälyn, tutkimuksen ja innovaatioiden kehittämisessä sekä jäsenvaltioiden tukemisessa

- Kanta: Europolin ja CEPOLin välistä työnjakoa tulee arvioida neuvotteluissa erityisesti koulutukseen, osaamisen kehittämisen ja uusien kyvykkyyksien käyttöönottoon liittyvien tehtävien osalta

Luku V - Europolin organisaatio (68-78 artiklat)

- Europolin hallintomallia uudistetaan vastaamaan hajautettuihin EU-virastoihin sovellettavaa yhteistä hallintomallia
- Hallintoneuvoston kokoonpanoa ja tehtäviä muutetaan sekä komission roolia hallinnossa vahvistetaan
- Hallintoneuvoston tueksi perustetaan johtokunta valmistelemaan päätöksentekoa sekä vahvistamaan hallinnollista ja talousarviovalvontaa
- Hallintoneuvoston toimivaltaa vahvistetaan pääjohtajan nimittämisessä ja pääjohtajan vastuuta viraston toiminnan sekä strategisten painopisteiden toimeenpanosta täsmennetään

- Kanta: Pidetään tärkeänä, että ehdotuksen hallinnollisia muutoksia arvioidaan huolellisesti
  - Europolin hallintomallin yhdenmukaistaminen muiden hajautettujen EU-virastojen kanssa nähdään olevan tietyiltä osin perusteltua
- Muutosten vaikutuksia hallintoneuvoston, komission ja jäsenvaltioiden väliseen toimivaltatasapainoon on arvioitava tarkasti
- Suhtaudutaan kriittisesti komission aseman vahvistamiseen Europolin hallintoneuvostossa ja pääjohtajan nimitysmenettelyssä

Luku VI – Suhteet unionin toimijoihin (79-90 artiklat)

- Vahvistetaan Europolin yhteistyötä keskeisten EU-virastojen ja -toimijoiden kanssa sekä mahdollistetaan vastavuoroisuuteen perustuva pääsy Europolin tietoihin
- EU:n toimijoille voidaan myöntää epäsuora osuma/ei osumaa -pääsy Europolin tietoihin
- EPPOlle luodaan erillinen tiedonsaantimekanismi, joka mahdollistaa pääsyn Europolin tietoihin sen toimivaltaan kuuluvissa rikoksissa
    - Muodostaa poikkeuksen tiedon omistajuuden periaatteeseen unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi

- Kanta: Pidetään yhteistyön lisäämistä ja toiminnan tehostamista oikeusalan toimijoiden kanssa kannatettavana
- Kannatetaan EU:n virastojen välisen operatiivisen tiedonvaihdon tehostamista erityisesti yhteisoperaatioissa ja yhteistyössä Euroopan raja- ja merivartioviraston (Frontex) kanssa
- Suhtaudutaan varauksellisesti EPPO:n uuteen tiedonsaantimekanismiin siltä osin kuin se sivuuttaisi tiedon toimittajan asettamat käyttörajoitukset

Luku VII – Suhteet kumppaneihin (91-97 artiklat)

- Vahvistetaan Europolin ulkoisen yhteistyön kehystä ja luodaan Schengenin säännöstöön assosioituneille maille erityinen yhteistyökehys
- Mahdollistetaan assosioituneille maille muuta kolmansien maiden yhteistyötä syvempi operatiivinen integraatio Europolin kanssa
- Päivitetään ja täsmennetään yksityisten osapuolten kanssa tehtävää yhteistyötä koskevaa sääntelyä
- Europol voi vastaanottaa ja käsitellä yksityisiltä osapuolilta saatuja henkilötietoja sekä toimia teknisenä välittäjänä turvallisessa tietojenvaihdossa jäsenvaltioiden ja yksityisten osapuolten välillä

- Kanta: Suhtaudutaan myönteisesti siihen, että Schengenin säännöstöön assosioituneille maille säädettäisiin erityinen yhteistyökehys
    - Näiden maiden tiiviimpi operatiivinen yhteistyö Europolin kanssa on perusteltua Schengen-alueen toiminnan ja turvallisuuden kannalta

Luku VIII – Tietosuoja (98-113 artiklat)

- Vahvistetaan Europolin käsittelytoimia koskevat tärkeimmät tietosuojatakeet ja yhdenmukaistetaan kehys toimielinten tietosuoja-asetuksen (EU) 2018/1725 kanssa
- Vahvistetaan Europolin tietosuojakehystä, mukaan lukien arkaluonteisten tietojen käsittely, säilytysajat, rekisteröityjen oikeudet ja tietosuojavastuut
- Tehostetaan tietosuoja- ja perusoikeusvalvontaa vahvistamalla tietosuojavastaavan ja perusoikeusvastaavan rooleja, perusoikeuskoulutusta sekä valvontaviranomaisten yhteistyötä
- Luodaan erillinen henkilötietojen käsittelykehys tutkimus-, innovaatio- ja tekoälyhankkeille sekä niihin liittyville suojatoimille
- Mahdollistetaan poikkeuksellisissa kiireellisissä tapauksissa tiettyjen käsittelytoimien käynnistäminen ennen Euroopan tietosuojavaltuutetun kuulemista edellyttäen jälkikäteistä valvontaa

- Kanta: Pidetään keskeisenä, että toimielinten tietosuoja-asetus ja Europol-asetuksen henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset muodostavat yhtenäisen ja johdonmukaisen kokonaisuuden suhteessa EU:n toimielimiä ja virastoja koskevaan tietosuojakehykseen sekä rikosasioiden tietosuojadirektiiviin.

Luvut IX-XVI (114-141)

- Säädetään oikeussuojakeinoista, vastuusta, parlamentaarisesta valvonnasta, henkilöstöstä, rahoituksesta ja hallinnollisista kysymyksistä
- Täsmennetään Europolin rahoitusta, talousarviomenettelyä ja mahdollisuuksia tukea operatiivista yhteistyötä taloudellisesti
- Siirtymäsäännöksillä turvataan Europolin toiminnan jatkuvuus nykyisen asetuksen kumoamisen jälkeen
- Muutetaan eräitä muita EU-säädöksiä sekä säädetään asetuksen täytäntöönpanosta ja nykyisen Europol-asetuksen kumoamisesta

- Kanta: Katsotaan, että ehdotuksen käsittelyssä ei tulisi ennakoida tulevaa monivuotista rahoituskehyskautta. Rahoituksellisiin kysymyksiin otetaan erikseen kantaa osana rahoituskehys-kokonaisuutta.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi